Psykiatriutskottets ordförande
Sandra Ivanovic Rubin (MP)

INTERPELLATIONSSVAR
2025-12-04

RS 2025-1159

Svar på interpellation 2025:102 av Jesper Svensson (L) om psykiatriambulansens tillgänglighet och utveckling

Jesper Svensson har i sin interpellation ställt följande frågor, som har överlämnats till mig från hälso- och sjukvårdsregionrådet Talla Alkurdi (S):

1. Hur bedömer regionrådet behovet av att psykiatriambulansen (PAM) blir tillgänglig dygnet runt?

2. Vilka åtgärder avser regionrådet att vidta för att säkerställa en sådan utökad tillgänglighet?

3. På vilket sätt har sommarens bemanningskris och belastning inom ambulanssjukvården påverkat psykiatriambulansens verksamhet och uppdrag?

Som svar vill jag anföra följande:

Region Stockholm har erbjudit psykiatriambulans (PAM) sedan 2015. Verksamheten startade som en suicidpreventiv åtgärd och har successivt utvecklats till en bred prehospital resurs för akuta psykiatriska tillstånd. PAM utgör ett viktigt komplement till den ordinarie ambulanssjukvården genom att erbjuda specifik psykiatrisk kompetens redan vid det första mötet med patienten.

Varje PAM-team består av en ambulanssjukvårdare och två specialistsjuksköterskor i psykiatri. Denna specialistkompetens är central för uppdraget, men har också inneburit bemanningsutmaningar då det råder en långvarig nationell brist på psykiatrisjuksköterskor.

Regionen har dessutom prövat att förstärka prioriterings- och dirigeringstjänsten med en PAM-sjuksköterska, finansierad av statsbidrag. Syftet har varit att förbättra bedömning redan vid första patientkontakten. Erfarenheterna är positiva, men insatsen behöver följas upp utifrån patientresultat. För att dra säkra slutsatser om effekter, patientnytta och systemeffektivitet krävs strukturerad och systematisk uppföljning.

Underlag från verksamheten visar att PAM hanterar cirka en tredjedel av alla prehospitala psykiatri- och suicidrelaterade uppdrag i länet. Det totala antalet psykiatriuppdrag uppgår till cirka 12 000–15 000 per år. PAM har under perioden 2022–2025 hanterat omkring 4 200 uppdrag årligen. Siffrorna för 2025 är ackumulerade, men ligger nära fjolårets nivåer, vilket

indikerar att verksamheten även 2025 kommer att hantera en volym i nivå med tidigare år.

Den operativa kapaciteten för PAM uppskattas således till cirka 4 200 uppdrag per år. Om detta är en hög eller låg nivå kräver en tydligare analys av vilka patientgrupper som i framtiden ska omfattas av PAM:s kompetens. Regionens ambulanssjukvård har hög förmåga att hantera samma patientgrupp, men saknar i vissa fall de verktyg och nätverk PAM har för komplexa psykiatriska situationer. Detta behöver utredas vidare av både verksamheten och beställaren.

PAM organiseras av Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB) enligt beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 2023-0341).

Det finns ett tydligt behov av att PAM är tillgänglig dygnet runt. Detta behov var en bärande del av det förslag som hälso- och sjukvårdsförvaltningen lade fram till hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 2023-0341) inför ett nytt avtal med AISAB. HSN antog sedermera förvaltningens förslag, vilket innebär att regionen nu har en PAM-enhet i kontinuerlig drift över dygnet samt en kompletterande enhet med åtta timmars daglig drift.

Förvaltningen har således redan genomfört de åtgärder som krävs för att säkerställa drift dygnet runt. Fortsatt arbete bedrivs nu för att stärka bemanning, utveckla styrningen, förbättra koordinationen och systematiskt följa upp kvalitet och patientnytta. Detta skapar goda förutsättningar för en fortsatt utveckling av akut prehospital psykiatri.

Drift dygnet runt av PAM är redan införd och bedrivs enligt nämndens beslut. De åtgärder regionen arbetar med syftar därför till att säkra stabilitet, bemanning och kvalitet i verksamheten över tid.

Regionen och AISAB genomför riktade insatser för att vidmakthålla och stärka tillgången till psykiatrisjuksköterskor, bland annat genom rotationsmodeller, kompetensutveckling och förbättrat stöd till yrkesrollen.

Införandet av prioritering och dirigering i egen regi skapar bättre förutsättningar att styra PAM-resursen dit behovet är som störst och att säkerställa en mer enhetlig bedömning. Väntrumshantering och vårdkoordinering i egen regi innebär dessutom att regionen kan bemanna med lokala sjuksköterskor med god kännedom om geografiska förutsättningar, psykiatrisk öppen- och slutenvård samt etablerade samverkansvägar. I kombination med tillgång till regionens journalsystem skapas bättre förutsättningar för träffsäkra bedömningar redan i väntrummet.

Projektet med att bemanna larmcentralen med PAM-sjuksköterska utvärderas för att avgöra om funktionen bör införas permanent och därmed stärka träffsäkerheten tidigt i vårdkedjan. Ambulanssjukvårdsförvaltningen behöver systematiskt följa upp kvalitet, utfall och patientnytta. Detta är en förutsättning för att kunna bedöma om ytterligare kapacitetsökning är motiverad, såsom den option om en tredje enhet som finns i avtalet idag.

Sommaren 2025 präglades av ett pressat resursläge inom ambulanssjukvården. PAM-enheterna var dock i drift enligt plan under hela sommaren, och verksamheten kunde upprätthålla sina schemalagda driftstider. Det finns i dagsläget inga analyser som visar hur belastningen på ambulanssjukvården kan ha påverkat PAM-uppdragens innehåll eller omfattning. Eventuella effekter behöver därför analyseras inom ramen för den samlade uppföljningen av PAM-verksamheten. Det som med säkerhet kan konstateras är att PAM hade oförändrad kapacitet i form av drift och bemanning enligt plan under hela sommaren.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Stockholm den 4 december 2025

Sandra Ivanovic Rubin